

3 Μαρτίου 2016

Ο Άλλος στο έργο του Γ. Βιζυηνού

Πολιτισμός / Λογοτεχνία - Φιλολογία

Ηρακλής Ψάλτης, φιλόλογος



Η μελέτη του φιλόλογου κ. Ηρακλή Ψάλτη σχετικά με τα θέματα της αμαρτίας και της λύτρωσης στο έργο του Γ. Βιζυηνού (προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/1Q2FNb8>), μελετά την παρουσία του Άλλου στο διήγημα «Το αμάρτημα της μητρός μου».

Ο θάνατος λυτρώνει. Η μικρή Αννιώ απαλλάσσεται από τα βάσανά της. Το νερό που της προσφέρει η μητέρα της δεν την γιατρεύει από την ασθένεια, ώστε να ζήσει, αλλά την γιατρεύει από τα βάσανα[360], ώστε να πεθάνει[361].



Στις υιοθεσίες η μάνα συναντά τον Άλλο και στο πρόσωπο του γονιού ο οποίος της εμπιστεύεται το παιδί του, αλλά και στην ίδια την ψυχοκόρη. Οι διαδοχικές υιοθεσίες μικρών κοριτσιών γίνονται, όπως αποκαλύπτει η ίδια η μάνα στην «εκμυστήρευσή» της, για να μην πάρει τα βουνά να φύγει, για να ξεχνά το δικό της πώχασε[362], για να ημερώνει η συνείδησή της και κυρίως γιατί όσο περισσότερο τυραννηθεί καί χολοσκάσει, τόσο λιγώτερο θά την παιδέψει ο Θεός για τό παιδί πού πλάκωσε[363]. Σ' αυτό της το «εγχείρημα» δεν θέτει κανένα περιορισμό, κοινωνικό ή και βιολογικό. Το Κατερινιώ, η δεύτερη υιοθεσία, δεν είναι η «ιδανική» κόρη και γι' αυτό όλα τα παιδιά της ζητούν -ακόμα και ο Γιωργής- να την επιστρέψει, η ίδια όμως υπερασπίζεται με σθένος την επιλογή της[364] λέγοντας ότι: *Καί τί φταίγει τό φτωχό, σάν ἔγινεν ὅπως τό ἔπλασεν ὁ Θεός[365]* και αυτός ο άνθρωπος, δηλαδή η θετή αδελφή τους, είναι πλάσμα του Θεού και συνεχίζει ισχυριζόμενη ότι δεν είναι το βιολογικό στοιχείο εκείνο που έχει προτεραιότητα στις διαπροσωπικές σχέσεις, αλλά η ποιότητα της σχέσης και η αντιμετώπιση του Άλλου.

Επίσης, Άλλος είναι για την μητέρα και ο κάθε έπαίτης, ο κάθε караβοτσακισμένος, ο κάθε βασανισμένος άνθρωπος, στον οποίο προτίθεται να δώσει τις πενιχρές της οικονομίες, για να τύχει ανάλογης αντιμετώπισης και ο γιός της στο εξωτερικό[366]. «Βλέπει» στον κάθε πολυπαθή συνάνθρωπο τον γιό της. Η «συνάντησή» της με τον Άλλο της προσφέρει, έστω και προσωρινή εξιλέωση.

Οι μαγγανείες/δεισιδαιμονίες αξιοποιούνται. Η μητέρα δεν μπορεί να αντισταθεί σε οτιδήποτε μπορεί να «βοηθήσει» την κόρη της να θεραπευθεί, αν και αρχικά αντιστέκεται, στο τέλος συμβιβάζεται[367]: αξιοποιεί το «χαμαγλί» και ἐπήγαινε νά δέση μίαν λωρίδα ἀπό τό φόρεμα τῆς Ἄννιῶς ἐπί θαυματουργοῦ τίνος τόπου, μέ τήν ἐλπίδα, ὅτι θά δεθῆ καί τό κακόν μακράν τῆς πασχούσης[368]. Επίσης, «καλεί» την ψυχή του νεκρού άνδρα της με ένα συγκεκριμένο τελετουργικό, για να γιατρεύσει την άρρωστη κόρη της, και εκλαμβάνει την πεταλούδα, μια χρυσαλλίδα, που διέρχεται από το δοχείο με το νερό, ως την ψυχή/την παρουσία του άνδρα της[369]. Όμως ούτε η «συνδρομή» όλων αυτών αποφέρουν το επιθυμητό γι' αυτήν αποτέλεσμα.

[Συνεχίζεται]

[360]Π. Εμμανουηλίδης, Ε. Πετρίδου-Εμμανουηλίδου, *Νεοελληνική Λογοτεχνία Γ' Λυκείου Θεωρητικής κατεύθυνσης* (Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο, 2004)σ.78.

[361]Γ. Μ. Βιζυηνός, *Νεοελληνικά Διηγήματα*, όπ. παρ., σ.13: «Έλα, άγάπη μου, τῆς εἶπε (η μητέρα). Πιέ άπ' αυτό τό νερό, νά γιάνης (...) Ἔπειτα έρρόφησεν όλίγας σταγόνας άπό τοῦ ὕδατος εκείνου, τό όποϊον έμελλε τῶ ὄντι νά τήν ίατρεύση (...) Τό καῦμένο μας τό Ἄννιῶ! έγλύτωσησεν άπό τά βάσανά του!».

[362]Γ. Μ. Βιζυηνός, όπ. παρ., σ.25.

[363]Γ. Μ. Βιζυηνός, όπ. παρ., σ.25.

[364]Γ.Μ. Βιζυηνός, όπ. παρ., σ.20: «Δέν εἶναι ξένο τό παιδί! Εἶναι δικό μου! (...) καί όσάκις έκλαιγε, τοῦ έβαζα τό βυζί μου στό στόμα του, γιά νά τό πλανέσω· καί τό έτύλιξα μέσ' στά σπάργανά σας, καί τό έκοίμησα μέσ' στήν κούνια σας».

[365]Γ. Μ. Βιζυηνός, όπ. παρ., σ.20.

[366]Γ.Μ. Βιζυηνός, *Νεοελληνικά Διηγήματα*, όπ. παρ., σ.19: «Άλλά μετ' όλίγον έ ξήρχετο εἰς τούς δρόμους, έξετάζουσα τούς διαβατικούς έπαίτας, καί μετέβαινεν ό που ήκούετο κανείς «καραβοτσακισμένος» μέ τήν θλιβεράν έλπίδα ν' άνακαλύψη έ ν αύτῶ τό ίδιόν της τέκνον, μέ τήν πρόθεσιν νά δώση εἰς αύτόν τά στερήματά της, όπως τά εὔρω έγώ εἰς τά ξένα άπό τάς χεἶρας τῶν άλλων».

[367]Γ.Μ. Βιζυηνός, όπ. παρ., σ.5: «ήρνεϊτο νά έφαρμόση τάς προτεινομένας γοητείας, φοβουμένη μή άμαρτήση (...) Πλησίον είς τόν σταυρόν, επί τοῦ στήθους τῆς Άννιῶς, έκρέμασεν έν «χαμαγλί», μέ μυστηριώδεις άραβικάς λέξεις. Τά ά γιάσματα διεδέχθησαν αί γοητεΐαι, καί μετά τά εύχολόγια τῶν ιερέων ήλθον τά «σαλαβάτια» τῶν μαγισσῶν».

[368]Γ. Μ. Βιζυηνός, όπ. παρ., σ.6.

[369]Γ.Μ. Βιζυηνός, όπ. παρ., σ.12: «Αΐφνης μικρά χρυσαλίσ, πετάξασα κυκλικῶς έ π' αύτοῦ, ήγγισε μέ τά πτερά της, καί έτάραξεν έλαφρῶς τήν έπιφάνειάν του. (...) Όταν ή μικρά εκείνη χρυσαλίσ έχάθη είς τό βάθος τοῦ δωματίου, ή μήτηρ μου ά νέπνευσεν, έσηκώθη ίλαρά καί εύχαριστημένη, καί -Έπέρασεν ή ψυχή τοῦ πατέρα σου! - είπε, παρακολουθοῦσα είσέτι τήν πτήσιν τοῦ χρυσαλιδίου μέ βλέμματα στοργῆς καί λατρείας. Έπειτα έπιεν άπό τοῦ ὕδατος καί έδωκε καί είς έμέ νά πίνω».

<http://bitly.com/211Yu7N>